

ΤΑ ΦΥΛΑ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

A) Προαναγνωστικό στάδιο – Προετοιμασία

Διαβάστε το ακόλουθο κείμενο ομάδας μαθητών με θέμα *«Το γυναικείο ζήτημα και η εξέλιξη της σχέσης των φύλων ιστορικά»* :

Η **αρχαιότερη οργάνωση της φυλετικής κοινωνίας** ήταν η μητριαρχία. Άλλωστε δεν είναι τυχαία η συνήθεια των Κρητών να λένε τη χώρα τους μητρίδα και όχι πατρίδα, γεγονός που παραπέμπει στην μητριαρχία και στο σημαντικό ρόλο που είχε η γυναίκα στην αρχαία Ελλάδα. Η μητριαρχική κουλτούρα έχει ως γνωρίσματά της την έμφαση στους δεσμούς αίματος, στους δεσμούς με τη γη, στην ισότητα των ανθρώπων αφού όλοι είναι παιδιά μητέρων και ο καθένας παιδί της μητέρας γης. Στόχος ζωής η επιτυχία των ανθρώπων και δεν υπάρχει τίποτα πιο σημαντικό ή πιο αξιόλογο από την ανθρώπινη ύπαρξη και την ανθρώπινη ζωή.

Αντίθετα, **στην κλασική αρχαιότητα από τον 7ο μέχρι και τον 4ο αιώνα**, η θέση της γυναίκας όσο εξαιρετική ήταν στην τέχνη, στο μύθο και στη λογοτεχνία, τόσο κατώτερη ήταν η θέση της σε πολλούς τομείς της ζωής. Νομικά, η γυναίκα ήταν στην ίδια μοίρα με ένα ανήλικο για όλη της τη ζωή, είχε πάντα έναν προστάτη να την αντιπροσωπεύει. Ο κύκλος της γυναίκας περιοριζόταν στο χώρο της οικίας, όπου διεύθυνε το νοικοκυριό και τους σκλάβους και μερικές φορές διαχειριζόταν τα οικονομικά. Επίσης, η φροντίδα των αρρώστων καθώς και η ανατροφή των παιδιών ήταν καθήκον της γυναίκας.

Περνώντας **στην εποχή του βυζαντίου** η γυναίκα έσερνε μια βαριά κληρονομιά, κουβαλούσε μέσα της τη γυναίκα της αρχαιότητας που είχε ως μοναδικό προορισμό την τεκνογονία για την εξασφάλιση της διαδοχής στην πατρική κυριαρχία. Κουβαλούσε μέσα της τη γυναίκα της Ρώμης που ζούσε κάτω από την εξουσία του άντρα, χωρίς κανένα ατομικό ή κοινωνικό δικαίωμα. Το πρώτο δίδαγμα ισότητας τέθηκε μέσω της χριστιανικής θρησκείας με τα εξής λόγια «ουκ ένι άρρεν ή θήλυ, πάντες εν τω Χριστώ εσμέν» δηλαδή, δεν υπάρχουν άντρες ή γυναίκες, όλοι πλάστηκαν από το Χριστό.

Μετά την άλωση της Πόλης, στην Ελλάδα επικρατεί μια άγονη περίοδος: Η περίοδος της τουρκοκρατίας στην οποία η γυναίκα ως σύζυγος και ως μητέρα μένει σπίτι. Τα κορίτσια ασχολούνται με το κέντημα και το ράψιμο υπό την καθοδήγηση των μητέρων τους και βρίσκονται κάτω από την απόλυτη εξάρτηση των γονιών τους. Και καθότι ο έρωτας θεωρείτο μεγάλη αμαρτία οι γονείς έβρισκαν το γαμπρό για τις κόρες τους και τις πάντρευαν σε μικρή ηλικία. Παρόλα αυτά ο ρόλος της γυναίκας στην τουρκοκρατία ήταν σημαντικός. Η γυναίκα ανέθρεψε τα παιδιά της και διατήρησε την ελληνική παράδοση. Συμμερίστηκε την τύχη των αγωνιζόμενων στα βουνά. Στην επανάσταση του 1821, που κράτησε 7 χρόνια, οι Ελληνίδες πήραν μέρος ως αγωνίστριες και καπετάνισσες. Η Μπουμπουλίνα, η Μαντώ Μαυρογένους, οι γυναίκες του Μεσολογγίου και άλλες τόσες γνωστές και άγνωστες πολέμησαν, διώχθηκαν, δεινοπάθησαν, αιχμαλωτίστηκαν, σκοτώθηκαν για την ελευθερία.

Το 1830 στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος η γυναίκα βρέθηκε πιο ώριμη, αλλά διόλου ισότιμη με τον άντρα. Η συμμετοχή της στον απελευθερωτικό αγώνα δεν εκτιμήθηκε δεόντως. Έτσι μετά το 1830 και όταν η Ελλάδα έγινε ελεύθερο κράτος, αυτή συνέχισε την ίδια ζωή, βασανισμένη και εξαρτημένη από τον άντρα. Ποτέ δεν ήταν αυτεξούσια. Το σημαντικότερο γεγονός της ζωής της ήταν ο γάμος. Για μόρφωση ούτε λόγος!!!!!! Τα Ανώτατα εκπαιδευτικά Ιδρύματα κρατούσαν κλειστές τις πόρτες τους στις γυναίκες. Μόνο δασκάλες μπορούσαν να γίνουν στο "Αρσάκειο" και αυτό ήταν ιδιωτικό σχολείο. Οι δασκάλες ήταν οι πρωτοπόρες. Ήταν αυτές που έκαναν διαλέξεις και προπαγάνδιζαν την επιτακτική ανάγκη για μόρφωση των γυναικών, ήταν αυτές οι οποίες οργάνωσαν επαγγελματικές σχολές για να μορφωθούν ακόμα και οι φτωχές κοπέλες και να μάθουν την τέχνη του πώς να κερδίζουν μόνες τους το ψωμί τους, για να ανεξαρτητοποιηθούν από τους άντρες τους.

Παράλληλα αρχίζουν να εκδίδονται γυναικείες εφημερίδες. Ουσιαστική είναι η προσφορά της Καλλιρρόης Παρέν, η οποία για 30 χρόνια (1887-1917) εξέδιδε την Εφημερίδα των Κυριών μέσα από την οποία πρόβαλε τα αιτήματα των γυναικών όπως: καταπολέμηση του αναλφαριθτισμού, ελεύθερη είσοδος των γυναικών στο Πανεπιστήμιο και το Πολυτεχνείο, διορισμός γυναικών - υπάλληλων, ισότιμη αμοιβή εργασίας με τους άντρες, καθώς και το δικαίωμα ψήφου. **Το 1901** η Αγγελική Παναγιώτου διορίστηκε στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας. Ήταν η πρώτη υφηγήτρια γιατρός που είχε σπουδάσει στη Γερμανία. Η πρώτη της εμφάνιση στην έδρα έκανε πάταγο. Οι φοιτητές αντέδρασαν, με αποτέλεσμα ο πρύτανης να την παύσει ως ακατάλληλη.

Το 1920 ιδρύθηκε ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της γυναίκας με πρωτοβουλία της Μαρίας Νεγροπόντη, της Μαρίας Σβώλου και της Αύρας Θεοδωροπούλου της γυναίκας που θα αναδειχθεί σε

ηγετική φυσιογνωμία του κινήματος για την ψήφο. Ο Σύνδεσμος, η πιο μαχητική από τις γυναικείες οργανώσεις της εποχής , ζητά «ίσα δικαιώματα πολιτικά, κοινωνικά, οικονομικά για τον άνδρα και τη γυναίκα». Το **1921** ο τότε πρωθυπουργός της Ελλάδας , Γούναρης υπόσχεται εκλογικά δικαιώματα στις γυναίκες και καταθέτει πρόταση στο κοινοβούλιο το οποίο την απορρίπτει προκαλώντας έντονες αντιδράσεις. Όμως τρία χρόνια αργότερα το κοινοβούλιο εγκρίνει τα εκλογικά δικαιώματα των γυναικών για την επόμενη πενταετία.

Οι πρώτες φεμινίστριες μαχητικές αγωνίζονταν και κατακτούσαν ένα-ένα τα μετερίζια που ήταν ως πριν από λίγο απόρθητα για τις γυναίκες. Εξέδιδαν εφημερίδες, βιβλία, μιλούσαν για ειρήνη και αφοπλισμό. Οι γυναίκες με κάθε μέσο φώναζαν τα αιτήματά τους, ακόμη και μέσα από την τέχνη.

Η Μαρίκα Κοτοπούλη τραγούδησε επί σκηνής το **1931** το επιθεωρησιακό εκείνο τραγούδι που τελικά ακούστηκε ευχάριστα και μέχρι σήμερα δεν έχει ξεχαστεί.

**«εγώ είμαι η νέα γυναίκα
που θα καπνίζω και θα ψηφίζω
καθεμία μας αξίζει για δέκα
δεν δίνω για άντρα έναν παρά.»**

Αποτελέσματα της κινητοποίησης αυτής ήταν να δοθεί το **1930** ένα υποτυπώδες δικαίωμα ψήφου για τις δημοτικές εκλογές , μόνο στις γυναίκες που ήταν εγγράμματες και πάνω από 30 χρόνων. Οι λίγες γυναίκες που ψήφισαν για πρώτη φορά στις αναπληρωματικές εκλογές της Θεσσαλονίκης το Δεκέμβριο του **1930** και σε όλη την Ελλάδα στις δημοτικές εκλογές του **1934** προκάλεσαν αίσθηση .

Το **1946** ιδρύεται η Πανελλήνια Ομοσπονδία Γυναικών όπου θα συμπορευτούν γυναικείες οργανώσεις με διαφορετική κομματική τοποθέτηση. Η κινητοποίηση των αριστερών γυναικών θα παρασύρει σε ένα συλλογικό αγώνα και τις άλλες παρά το γεγονός ότι μεταπολεμικά η Ελλάδα ήταν διχασμένη ανάμεσα σε δυο αντίπαλες παρατάξεις, τη δεξιά και την αριστερά. Παρόλα αυτά, **από το 1945 έως το 1947** οι Ελληνίδες εξακολουθούν να στερούνται βασικών οικονομικών και πολιτικών δικαιωμάτων και δυστυχώς γι' αυτές ο εμφύλιος πόλεμος θα τις διχάσει. Τα γεγονότα αυτά είχαν ως αποτέλεσμα να καθυστερήσει ακόμη περισσότερο η πολυπόθητη ισότητα. Νομοσχέδιο για την παροχή πλήρων πολιτικών δικαιωμάτων στις Ελληνίδες δε θα κατατεθεί τελικά στη βουλή παρά μόνο το **1952** όταν σύμφωνα με την πράξη 2159, οι γυναίκες αποκτούν το δικαίωμα να εκλέγουν και να εκλέγονται και στις δημοτικές και στις βουλευτικές εκλογές. Έτσι, εκλέγεται η πρώτη Ελληνίδα βουλευτής, Ελένη Σκούρα. Και παρά τις προσπάθειές τους, δεν τους επιτράπηκε να ψηφίσουν στις εκλογές που έγιναν το Νοέμβριο του ίδιου χρόνου. Έτσι για πρώτη φορά οι γυναίκες στην Ελλάδα πήραν μέρος σε βουλευτικές εκλογές το **1956**. Τότε ορίζεται και η πρώτη γυναίκα υπουργός Αίνα Τσαλδάρη, ως υπουργός Κοινωνικής Πρόνοιας. Η πρώτη γυναίκα δήμαρχος εκλέγεται στην Κέρκυρα. Επίσης, ξεκίνησε και η νομική ισότητα που αφορούσε θέματα εργασίας των γυναικών. Το **1964**, 135 γυναίκες εκλέγονται ως μέλη Δημοτικών Συμβουλίων . Τέλος, το **1975**, διατυπώνεται σαφώς στο άρθρο 4, του Συντάγματος της Ελλάδος ότι όλοι οι Έλληνες, άντρες και γυναίκες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου και έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις.

Το **1982**, στην κορύφωση των δραστηριοτήτων του ελληνικού φεμινιστικού κινήματος και χάρη στη θετική επίδραση σχετικών θεσμών στις υπόλοιπες χώρες της ευρωπαϊκής κοινότητας, ορίζεται για πρώτη φορά η θέση του Ειδικού Συμβούλου του πρωθυπουργού για την ισότητα των δυο φύλων. Πέρα από το Σύνταγμα, του **1983** η Βουλή υπερψήφισε νομοθετικές ρυθμίσεις ευνοϊκές για τη γυναίκα, όπως για παράδειγμα η κατάργηση της προίκας και η κοινή ευθύνη για την ανατροφή των παιδιών. Δέκα χρόνια αργότερα, το **1993**, για πρώτη φορά οι συλλογικές συμβάσεις μεταξύ ΓΣΕΕ και

εργοδοτών αναγνωρίζουν και γραπτώς την ισότητα ανδρών και γυναικών στον εργασιακό χώρο.

(Πηγή: <http://members.multimania.co.uk/sivitanidios2otee/ergwoman.html>)

Θέματα για συζήτηση:

- Ήταν κατά τη γνώμη σας εύκολη η πορεία για την κοινωνική εξίσωση των δύο φύλων στην Ελλάδα;
- Τι είδους παράγοντες την καθόρισαν;